

Návrh na zlepšenie kvality vysokého školstva na Slovensku

Vychádzajúc zo strategického dokumentu „Iniciatíva – Vízia pre znalostnú spoločnosť a lepšie Slovensko“

(<http://www.learned.sk/iniciativa-vizia-pre-znalostnu-spolocnost-a-lepsie-slovensko/>,
https://www.sav.sk/uploads/dokumentySAV/1_Slovensko-2050.pdf)

predkladáme návrh na zlepšenie kvality vysokého školstva na Slovensku.

Rozvoj poznania, excelentný výskum a kvalitné vzdelávanie sú najdôležitejšou nutnou podmienkou rozumného rozvoja a prežitia spoločnosti. Stav vysokého školstva na Slovensku tejto dôležitej historickej skúsenosti ľudstva nezodpovedá.

K negatívnym charakteristikám vysokoškolského vzdelávania na Slovensku v celku a v priemere patrí predimenzovaná sieť vysokých škôl (VŠ), nízka a klesajúca kvalita vzdelávania, nedostatočný rozvoj VŠ v rozpore s rastúcou konkurenciou v Európe a vo svete, nízka vedecká kvalita veľkého množstva učiteľov a vedcov z hľadiska špičkových výkonov v medzinárodnom meradle, absencia nezávislého medzinárodného hodnotenia výsledkov výskumu VŠ, neadekvátny mód a miera akademickej demokracie, v ktorej sa rozhoduje v rozpore s akademickou a profesionálnou kvalifikáciou tých, ktorí rozhodujú, evidentný negatívny vplyv mocenských a kariérnych ambícií najmä tých, ktorí sa nedokážu vo vede presadiť na medzinárodnej úrovni, absencia adekvátneho zdravo konkurenčného a motivujúceho prostredia a hierarchickej podpory excelentnosti, škodlivé uplatňovanie rovnostárstva, nedôstojná produkcia docentov a profesorov, umelo vysoké náklady a vysoká miera byrokracie v dôsledku súčasného verejného obstarávania.

Kvalitu VŠ je nutné významne čo najskôr zlepšiť. Ak k zlepšeniu nedôjde, bude Slovensko nielen strácať priveľa talentovaných a ambiciózných mladých ľudí, ale bude sa aj naďalej prepadať v kvalite výchovy mladej generácie a v šanci na rozumné riešenie spoločenských a ekonomických problémov v porovnaní s krajinami, kde je vzdelávanie na vyššej úrovni. Zlepšenie kvality vysokoškolského vzdelávania možno dosiahnuť týmito opatreniami:

- Internacionalizácia VŠ vo výučbe, vedeckej výchove a výskume zahŕňajúca výrazne vyšší podiel vynikajúcich zahraničných odborníkov vo výučbe v magisterských/inžinierskych študijných programoch, vo vedeckej a umeleckej výchove a vo výskume.
- Pravidelný medzinárodný audit výskumu VŠ zameraný na identifikáciu a podporu excelentného výskumu. Výsledky auditu budú významne zohľadnené v rozdeľovaní štátnej dotácie.
- Celoštátne odborové komisie pre PhD obhajoby, habilitácie a inaugurácie (v prípade najvyššej vedeckej hodnosti DrSc. sú celoštátne komisie pre obhajoby). Verejne dostupné videozáznamy obhajob PhD prác, habilitačných a inauguračných prednášok a obhajob doktorských dizertácií (DrSc.).
- Zjednodušenie a zefektívnenie podmienok na nákup vedeckých prístrojov, softvéru a ďalších pomôcok nevyhnutných pre výskum.
- Prísna väzba doktorandských študijných programov a primeraná väzba magisterských/inžinierskych študijných programov na výsledky medzinárodného auditu výsledkov výskumu VŠ.
- Primeraná väzba zamerania absolventov vzdelávania vzhľadom na potreby spoločenskej a hospodárskej praxe.
- Formulovanie postavenia, diverzifikácie a úloh VŠ v štáte a v medzinárodnom kontexte v zákone o štátnej vednej politike a v zákone o VŠ.